Соціально-економічний розвиток Наддніпрянської України у складі Російської імперії

9 клас. Історія України.

Території, що входили до складу Наддніпрянської України

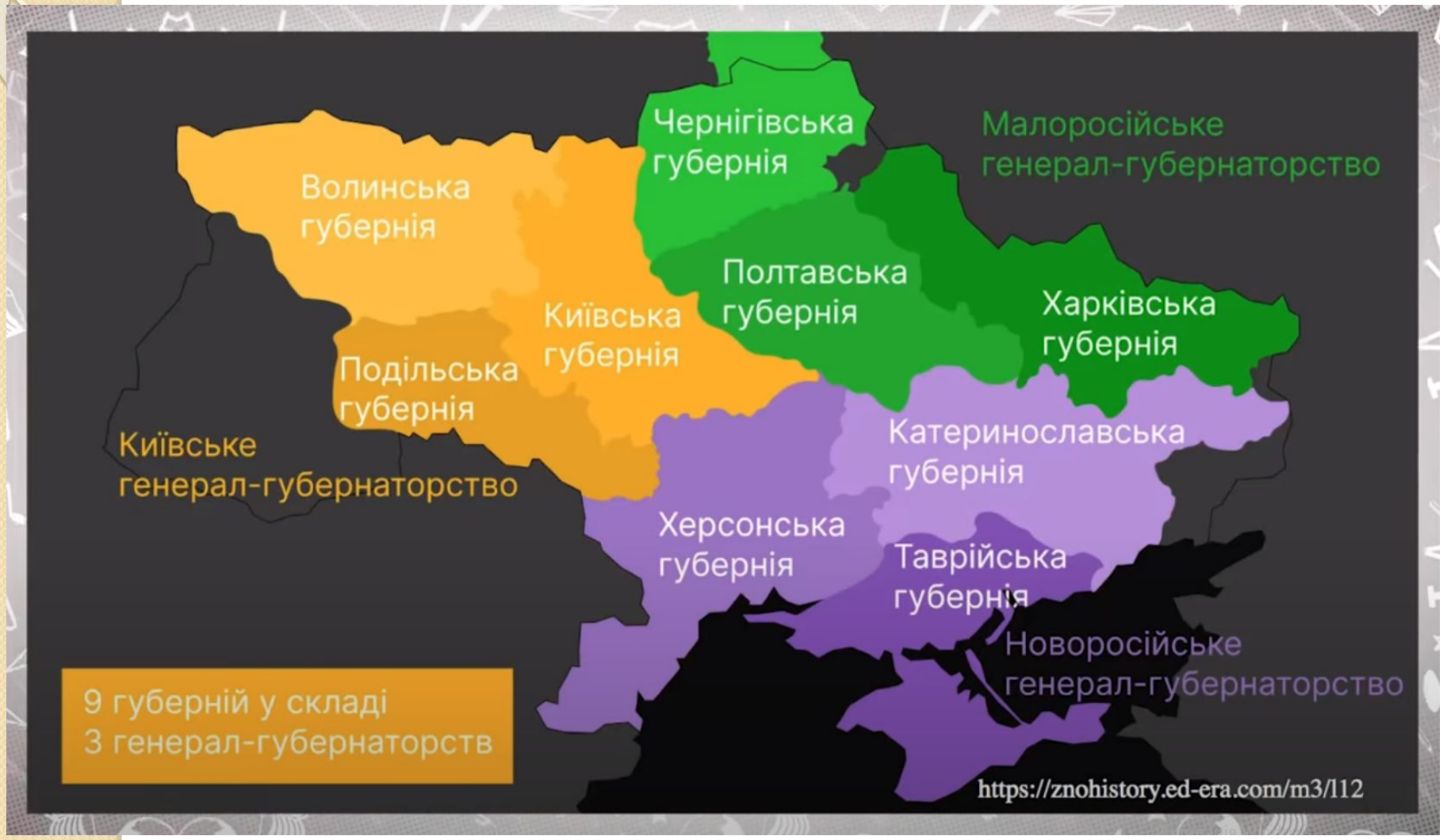

Економічна криза 1900 – 1903 років

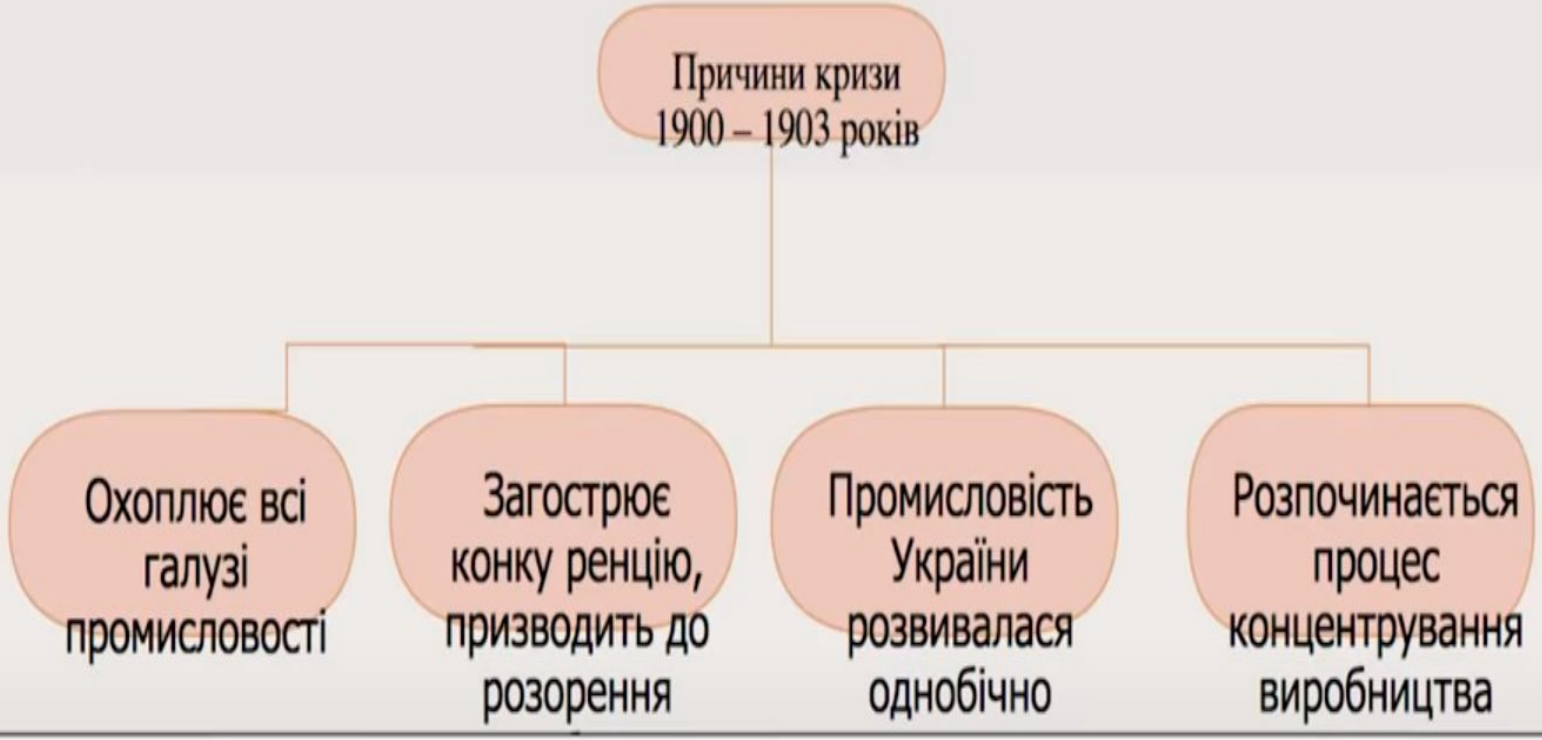

Економічна криза - складний загострений стан в економіці, занепад, спад виробництва, недовантаження виробничих потужностей, зростання безробіття, розлад промислового і сільськогосподарського виробництва.

Концентрація виробництва. Монополізація промисловості

Види Монополій

Картель

монополістичне об'єднення, учасники якого укладають угоду про розміри виробництва, розподіл ринків збуту, рівень цін, але зберігають виробничу і комерційну самостійність

Синдикат

монополістичне об'єднення самостійних підприємств в сфері збуту і закупівлі сировини для визначення і підтримки певної ціни на товар

Трест

монополістичне об'єднення підприємств, які втрачають свою комерційну і виробничу самостійність і підпорядковуються єдиному управлінню

Монополія –виключне право (виробництва, торгівлі), що належить одній особі, групі осіб чи державі. Види монополій

Процес утворення монополій. Злиття банківського капіталу з промисловим.

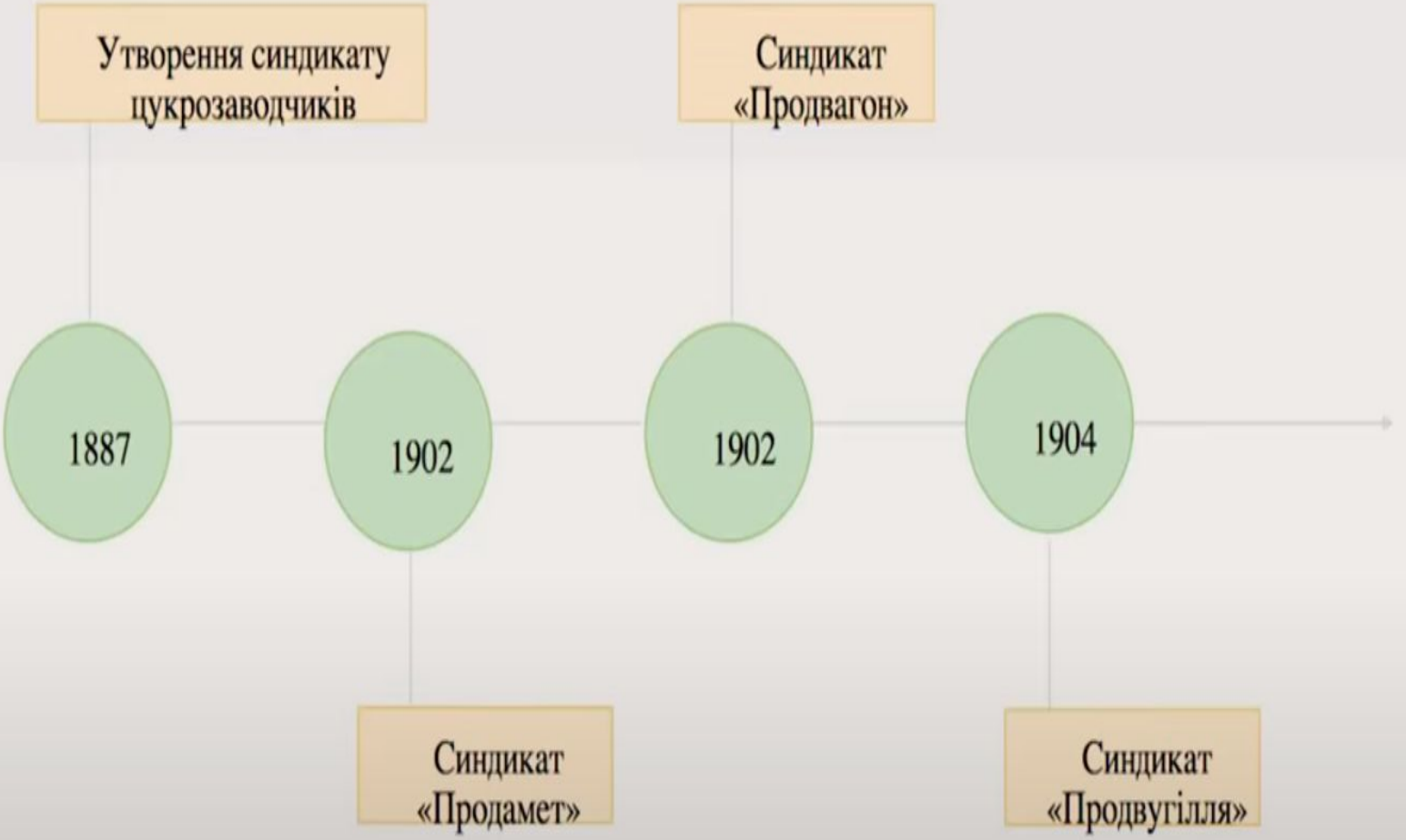

Вплив іноземного капіталу

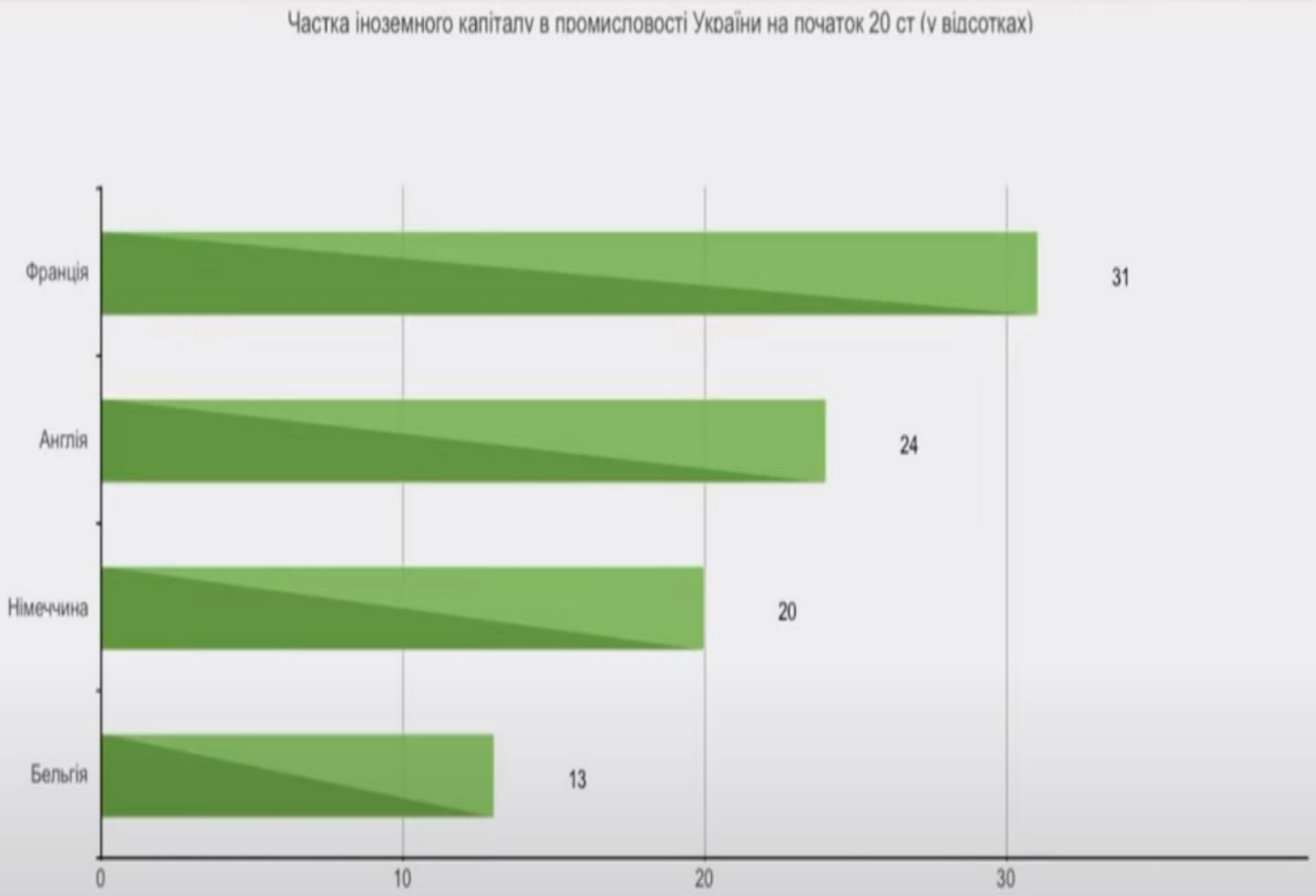

Становище робітників

Зростала чисельність робітництва:
в 1900 р. пролетаріїв було близько 360 тис.,
то в 1913 р. – 631 тис.

Найбільшими робітничими центрами стали
Харків, Катеринослав, Київ, Миколаїв, Одеса, Луганськ,
Юзівка, Маріуполь

Через недотримання техніки безпеки зростає кількість
Травматизму та каліцтв

Праця по 12 – 14 годин. Низька заробітна плата

Житло шахтарів на початку XX ст.

Давній спосіб відкатки вугілля. Донбас, 1911 р.

Меценати і благодійники

Микола Терещенко

Підприємець, землевласник, громад. діяч, доброчинець, колекціонер творів мист-ва

Власник цукрових заводів

Займався політичною діяльністю

Надавав широку меценатську підтримку

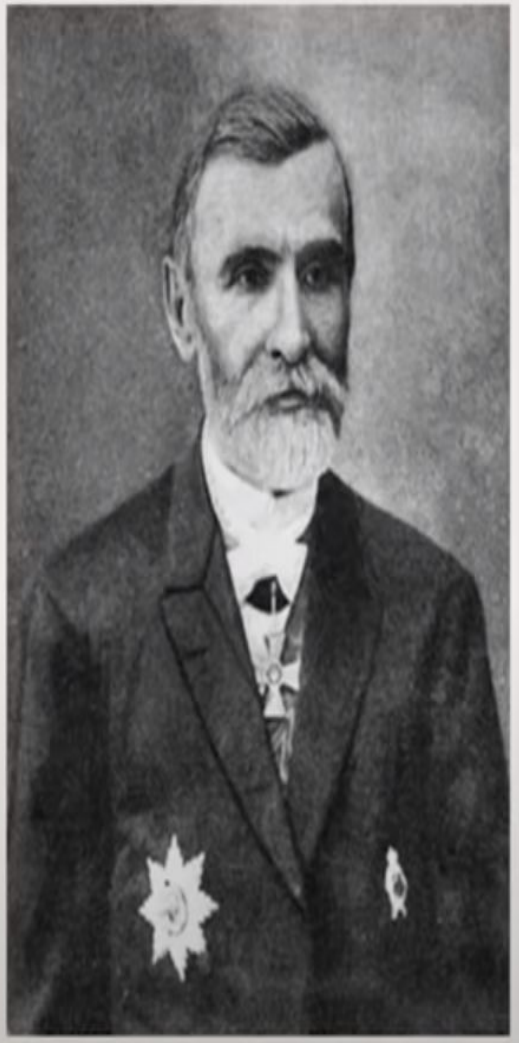

Меценати і благодійники

Меценатська діяльність М. Терещенка

Витратив на благодійність 5 млн руб

За гроші Терещенка були зведені будівлі сьогоднішніх Національного транспортного університету, Київського національного університету імені Карпенка-Карого, Національного художнього музею, Київської картинної галереї, лікарні «Охмаддит»

Василь Симиренко

Власник цукроварних заводів

Меценат

Христина Алчевська

Заснувала Харківську жіночу недільну школу

У 1896 збудувала для школи будинок вартістю 50 000 карбованців

Популяризувала українську мову, народну пісню, творчість Тараса Шевченка

Вона згуртувала й очолила авторський колектив з укладання 3-томного критико-бібліографічного покажчика «Что читать народу?»

Особливості розвитку сільського господарства

- Розвивається спеціалізація сільськогосподарського виробництва
- Скорочується поміщицьке землеволодіння
- Соціальне розшарування
- Аграрне перенаселення
- Масова трудова міграція

Аграрне перенаселення

Биття селян-бунтівників у Полтавській губернії. XIX ст.

Напрямки міграції українців

Сірий клин

Зелений клин

- Від кінця 19 ст. – початку 20 ст. відбувається масова трудова еміграція селян підросійської України до Середньої Азії, Сибіру та Далекого Сходу.
- Потік переселенців з України після побудови Транссибірської залізниці.
- Загальна кількість емігрантів-переселенців з українських земель наприкінці 19 – на початку 20 ст. сягнула кількох мільйонів осіб.

Особливості кооперативного руху Наддніпрянщини

За ініціативи М. Левицького були створені хліборобських артілі – доб-ровільні об'єднаннях селянських господарств для спільного обробітку землі

«Вся наша земля... об'єднується разом в одне ціле і передається до неподільного та спільного володіння та користування всієї артілі... Все рухоме та нерухоме майно, різні будівлі і т. ін. належать нероздільно і перебувають у спільному користуванні всієї артілі... Кожне суспільство живе окремо і влаштовує своє хатнє життя, як само хоче... Врожай весь обов'язково завозиться Ї Микола в один двір... Врожай, після виплати артільних боргів, податків і т. ін., поділяється між усіма учасни-ками по числі робочих душ без різниці статі (причому хлопці 14–17 років і дівчата 13–16 років от-римують половину належного дорослим учасникам)... Щоб наше артільне діло йшло добре, ми всі повинні жити в добрій злагоді, любові та згоді, як брати і як личить справжнім християнам; ми не повинні ані лаятися, ані сваритися, ані пиячити

Микола Левитський
(1859–1936)

Кооператив — добровільне об'єднання людей, які на пайових засадах спільно займаються певним видом господарської діяльності.